

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA SPRENDIMAS

2025 m. rugpjūčio 25 d. Nr. 21RE-749
(AG-445/07-2023)
Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš narių Eglės Bilevičiūtės (pranešėja ir Komisijos posėdžio pirmininkė), Danutės Kulikauskienės ir Žydrūno Plytniko,

sekretoriaujant Ramūnei Misevičiūtei,

dalyvaujant pareiškėjos Vilniaus rajono žemės ūkio bendrovės „Vanaginė“ atstovui advokatui (*duomenys neskelbtini*),

viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotoliniu vaizdo konferencijos būdu išnagrinėjo pareiškėjos Vilniaus rajono žemės ūkio bendrovės „Vanaginė“ 2023-06-22 skundą dėl atsakovės Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba) direktoriaus 2023-05-17 įsakymo Nr. 1-221 „Dėl sprendimo patvirtinti ŽŪB „Vanaginė“ požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos projektą pripažinimo netekusiu galios“ panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Vilniaus rajono žemės ūkio bendrovė „Vanaginė“ (toliau – pareiškėja, Bendrovė) skunde prašo panaikinti atsakovės Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba) 2023-05-17 įsakymą Nr. 1-221 „Dėl sprendimo patvirtinti ŽŪB „Vanaginė“ požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos projektą pripažinimo netekusiu galios“ (toliau – Įsakymas) ir įpareigoti Tarnybą nagrinėti (duomenys neskelbtini) prašymą iš naujo.

Pareiškėja paaiškino, kad Bendrovė buvo įsteigta 1992-07-15 privatizavus Gulbinų tarybinį ūkį. Bendrovei turtas buvo perduotas 1992-04-24 aktu, įskaitant paukščių fermos vandentiekį, artezinius gręžinius ir jų aplinkos įrengimą. Įsteigus Žemės gelmių registrą, jame 1997-07-17 įregistruoti 3 gręžiniai (Nr. (*duomenys neskelbtini*)), kurių pasuose nurodytų vietų schemos patvirtina, kad jie buvo išgręžti buvusio tarybinio ūkio teritorijoje. 2004-05-07 parengtos inžinerinio statinio kadastro duomenų bylos pagrindu Nekilnojamojo turto registre (toliau – NT registras) 2005-10-25 buvo įregistruoti vandentiekio tinklai, kurie nuosavybės teise priklausė Bendrovei. Vandentiekio tinklas buvo išsidėstęs Vilniaus rajono savivaldybėje ir Vilniaus miesto savivaldybėje. Bendrovės prašymu, 2012-01-05 parengus statinių kadastro duomenų bylas, vamzdynas performuotas į 4 objektus (3 objektai, kurių unikalūs Nr. (*duomenys neskelbtini*), esantys Vilniaus rajono savivaldybėje ir 1 objektą, esantį Vilniaus miesto savivaldybėje). Nagrinėjamu atveju ginčas vyksta dėl Vilniaus rajono savivaldybėje esančių vandentiekio tinklų, kurio unikalus Nr. (*duomenys neskelbtini*).

Vandenvietėje esantys 3 gręžiniai yra atskiruose sklypuose, kurie Bendrovei nuosavybės teise nepriklauso. Vandentiekio tinklai (įskaitant gręžinius) atsirado kitiems asmenims nuosavybės teise priklausančiuose sklypuose vykdant nuosavybės teisių atkūrimo procedūras. (*duomenys neskelbtini*) nuosavybės teisės į sklypus buvo atkurtos Vilniaus apskrities viršininko 1998-09-02 sprendimo pagrindu, o 2001-05-14 įsakymo pagrindu nuspręsta padalinti sklypą į 3 sklypus (suteikti unikalūs Nr. (*duomenys neskelbtini*)) ir jiems nustatytos specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos: taikyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimo Nr. 343 punktų XLIX – vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių apsaugos zonos reikalavimus, o vienam sklypui

nustatytas ir servitutas. Vandenvietė buvo įrengta ir pradėta eksploatuoti sklypuose iki (*duomenys neskelbtini*) buvo atkurtos nuosavybės teisės į sklypus. Sklypų planuose buvo atvaizduoti vandentiekio tinklai, įskaitant gręžinius.

Bendrovė 2019-05-03 pateikė Tarnybai „ŽŪB „Vanaginė“ požeminio vandens vandenvietės Vanaginės k., Riešės sen., Vilniaus r. sav., išteklių įvertinimo ir apsaugos zonos projekto hidrogeologinę ataskaitą“ (toliau – Ataskaita). Tarnyba 2019-05-09 įsakymu Nr. 1-141 aprobavo vandenvietės požeminio vandens išteklius. Tarnyba 2025-05-09 sprendimu patvirtino Bendrovės vandenvietės (identifikavimo numeris Žemės gelmių registre – 5207) apsaugos zonos projektą.

Tarnyba 2023-05-17 Įsakymu sprendė, jog Bendrovės požeminio vandens vandenvietė įrengta kitiems asmenims priklausančiuose sklypuose, kurių unikalūs Nr. (*duomenys neskelbtini*), ir nepateikti šių sklypų valdytojų sutikimai dėl vandenvietės įrengimo. Dėl to pripažino netekusiu galios Tarnybos 2019-05-09 sprendimą patvirtinti vandenvietės apsaugos zonos projektą. Įsakymą Tarnyba priėmė gavusi (*duomenys neskelbtini*) prašymą dėl Bendrovės vandenvietės apsaugos projekto tvirtinimo teisėtumo.

Ginčijamą Įsakymą Tarnyba grindė aplinkybe, kad vandenvietės apsaugos zonos projektas neatitinka Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015-12-14 įsakymu Nr. D1-912, (toliau – VAZ aprašas) 9.1.3 papunkčio reikalavimo, jei požeminio vandens vandenvietė įrengiama kitam asmeniui priklausančiame žemės sklype, pateikiamas šio sklypo valdytojo rašytinis sutikimas. Pareiškėja pažymėjo, kad vandenvietė sklypuose įrengta, pradėta eksploatuoti iki suinteresuotiems asmenims atkuriant nuosavybės teisę į sklypus. Dėl to nei vandenvietei įrengti, nei jos apsaugos zonai nustatyti sklypų savininkų sutikimų gauti nereikėjo.

Vandentiekio tinklai ir gręžiniai, kaip sudėtinė jų dalis, sklypuose įrengti dar iki nuosavybės teisės į sklypus atkūrimo ir sklypų ribų suformavimo. Dėl to vandenvietės ar jos apsaugos zonos egzistavimo faktas negali būti paneigtas nepriklausomai nuo esamų sklypų savininkų sutikimo dėl vandenvietės įrengimo ar apsaugos zonos vandenvietei nustatymo (ne)buvimo. Pareiškėja paaiškino, kad sklypų savininkai siekė paneigti sklypuose vandenvietės egzistavimo faktą, tačiau jų skundai teismų buvo atmesti.

Tarp Bendrovės ir sklypų (unikalūs Nr. (*duomenys neskelbtini*)) savininkų šiuo metu teisme yra nagrinėjami ginčai dėl servituto sklypams nustatymo. Pareiškėjas cituoja Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022-05-11 nutartį, remiasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ) 11 straipsnio 3 dalies 4 punktu, kad prašymas ar skundas gali būti nenagrinėjamas, jeigu paaiškėja, kad skundą dėl to paties klausimo pradėjo nagrinėti teismas, remiasi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, kad nustačius, jog į viešojo administravimo subjektui paduotame skunde (prašyme) iškeltus klausimus bus (turi būti) atsakyta teismo sprendime, administracinė skundo (prašymo) nagrinėjimo procedūra turi būti sustabdyta kol teismas išnagrinės tam tikrą bylą. Pareiškėja paaiškino, kad sprendžiant klausimą dėl servituto žemės sklypams nustatymo bus pasisakyta ir dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų nulemtų ribojimų nustatymo. Dėl to vadovaujantis VAĮ 11 straipsnio 3 dalies 4 punktu Tarnyba turėjo atsisakyti nagrinėti suinteresuotų asmenų prašymą.

Pareiškėja pažymėjo, kad po 2019-05-09 sprendimo priėmimo įsigaliojo Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas (toliau – SŽNSĮ), cituoja 141 straipsnio 3 dalį. Nurodė, kad jeigu Tarnyba laikytų, kad SŽNSĮ nurodytos teritorijos – požeminio vandens vandenvietės ir jų apsaugos zonos (105, 106 straipsniai) yra nenustatytos, jas turėtų nustatyti pati Tarnyba. Tam sklypo savininko sutikimo nereikia. Jeigu Tarnyba laikytų, kad apsaugos zonos nustatytos, prašymai dėl jų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą (toliau – NT kadastras) ir NT registrą gali būti pateikti iki 2026-12-31. Pagal Konstitucijos 47 straipsnį žemės gelmės išimtinė nuosavybės teise priklauso būtent Lietuvos Respublikai. Valstybės ir viešasis interesas reikalauja nustatyti šalyje esančius žemės gelmių išteklius ir juos tinkamai apsaugoti. Apsaugos zonos, tai nustatytos teritorijos, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, užtikrinant vandens tiekimo, nuotekų tinklą, vandenviečių apsaugą nuo neigiamų veiksnių poveikio, aplinkos ir viešojo intereso apsaugą šiose teritorijose. Tarnybos 2019-05-09 sprendimo patvirtinti vandenvietės apsaugos

zonos projektą priėmimo metu zonų nustatymą reglamentavo: 1) Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas (toliau – STĮ), pagal kurio 20¹ straipsnio 1 dalį požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos nustatomos, kad vandenvietės nebūtų užterštos pavojingomis medžiagomis. Zonų nustatymo tvarką nustato aplinkos ministras; 2) VAZ aprašas. Įsakymas, kuriuo atsisakyta nustatyti aprobuotos (2019-05-09 įsakymu Nr. 1-141) vandenvietės apsaugos zoną, priimtas nesant faktinio ir teisinio pagrindo, todėl negali būti pripažintas pagrįstu ir teisėtu.

Komisijos posėdžio metu pareiškėjos atstovas palaikė skunde išdėstytus argumentus ir pažymėjo, kad skundžiamas Įsakymas buvo priimtas vienašališkai, neįtraukiant pareiškėjos į (*duomenys neskelbtini*) skundo nagrinėjimo administracinę procedūrą, nesudarius galimybės pareiškėjai pristatyti savo poziciją ir paaiškinimus.

Atsakovė Tarnyba nesutinka su skundu ir prašo skundą atmesti. Paaiškino, kad 2019-05-03 gavo Ataskaitą, kurioje nurodyta, kad Bendrovės požeminio vandens vandenvietėje įrengti 3 požeminio vandens gavybos gręžiniai ir unikalūs numeriai sklypų, kuriuose yra šie gręžiniai. Pagal Žemės gelmių registro duomenis: gręžinys Nr. (*duomenys neskelbtini*) įrengtas 1970-11-17, savininkas – Bendrovė; gręžinys Nr. (*duomenys neskelbtini*) – 1976-06-09, savininkas – Bendrovė; gręžinys Nr. (*duomenys neskelbtini*) – 1985-01-01. Visi gręžiniai įregistruoti Žemės gelmių registre 1997-07-17, kai buvo įsteigtas Žemės gelmių registras. Bendrovės vandenvietė Žemės gelmių registre įregistruota 2019-05-10 Nr. (*duomenys neskelbtini*). Požeminio vandens išteklių aprobuoti Tarnybos direktoriaus 2019-05-09 įsakymu Nr. 1-141. Vandenvietės apsaugos zonos (toliau – VAZ) projektas šiuo metu nėra patvirtintas. Pažymėjo, kad teisę naudoti požeminio vandens išteklius asmuo įgyja tik tuo atveju, kai Tarnyba jam išduoda leidimą naudoti požeminio vandens išteklius (Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo 16 straipsnio 1 dalis). Kadangi Bendrovė neturi Tarnybos išduoto leidimo, naudoti požeminio vandens išteklių ji neturi teisės. Duomenų apie išteklių naudojimą nėra, todėl konstatuotina, kad vandenvietė šiuo metu yra nenaudojama.

Nurodo, kad kai 2019 m. Tarnybai buvo pateikta Ataskaita, Požeminio vandens išteklių aprobavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Tarnybos direktoriaus 2012-05-29 įsakymu Nr. 1-90, galiojusioje redakcijoje nebuvo reikalavimo nurodyti gręžinio savininko duomenis ir VAZ apraše nebuvo reikalavimo, kad, jei VAZ patenka į kitiems asmenims priklausančius žemės sklypus ar valstybinę žemę, kurioje žemės sklypas nesuformuotas, reikia pateikti SŽNSĮ 7 straipsnio 1 dalyje nurodytus rašytinius sutikimus dėl VAZ nustatymo. Atsižvelgus į tai, Tarnybos direktorius 2019-09-09 priėmė sprendimą patvirtinti Bendrovės požeminio vandens vandenvietės (Nr. (*duomenys neskelbtini*)) požeminio vandens išteklius ir apsaugos zonos projektą. 2019 m. ir šiuo metu galiojantis teisinis reglamentavimas reikalauja nustatant požeminio vandens vandenvietės apsaugos zoną pateikti žemės sklypo, kuriame tokia zona nustatoma, savininko rašytinį sutikimą dėl jos nustatymo. Lietuvos Respublikos žemės įstatymo (redakcija galiojusi nuo 2019-02-21 iki 2019-09-30) 22 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad NT registre įregistruotam sklypui taikomos papildomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos į NT kadastrą ir NT registrą įrašomos (esamos panaikinamos), jeigu jos nustatomos patvirtinus naują teritorijų planavimo dokumentą, žemės valdos projektą, žemės savininko, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio rašytiniu sutikimu. SŽNSĮ (redakcija galiojanti nuo 2023-06-29) 7 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad šiame įstatyme nurodytos teritorijos nustatomos gavus į šias teritorijas patenkančio NT registre įregistruoto žemės sklypo savininko, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio, o kai žemės sklypas nesuformuotas – valstybinės žemės patikėtinio rašytinį sutikimą dėl šiame įstatyme nurodytos teritorijos (teritorijų) nustatymo. Tarnyba pažymėjo, kad Bendrovės požeminio vandens vandenvietei apsaugos zona niekada nebuvo nustatyta ir šiuo metu nėra nustatyta, taip pat nėra nustatyti su tuo susiję apribojimai žemės sklypams, kurių unikalūs Nr. (*duomenys neskelbtini*).

Tarnyba nurodė, kad (*duomenys neskelbtini*) 2023-05-03 pateikė Tarnybai prašymą dėl Bendrovės požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos projekto teisėtumo. Tarnyba, išnagrinėjusi (*duomenys neskelbtini*) prašymą ir atlikusi pakartotinį 2019-05-09 patvirtintos Ataskaitos įvertinimą, nustatė, kad jos dalis, kurioje pateiktas Bendrovės požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos projektas, neatitinka VAZ aprašo (redakcija galiojusi nuo 2018-05-31

iki 2021-12-28) 9.1.3 papunkčio reikalavimo, jei požeminio vandens vandenvietė įrengiama kitam asmeniui priklausančiame žemės sklype, pateikiamas šio sklypo valdytojo rašytinis sutikimas. Bendrovės vandenvietė buvo įrengta kitiems asmenims priklausančiuose 3 sklypuose ir Ataskaitoje nepateikti šių žemės sklypų valdytojų rašytiniai sutikimai dėl Bendrovės požeminio vandens vandenvietės įrengimo. Todėl Tarnybos direktorius priėmė Įsakymą, kuriuo pripažintas netekusiu galios 2025-05-09 sprendimas patvirtinti Bendrovės vandenvietės apsaugos zonos projektą. Tarnyba informavo, kad neturėjo duomenų apie teisminį ginčą tarp pareiškėjos ir sklypų savininkų dėl servituto nustatymo.

Papildomai Tarnyba nurodo, kad pagal 2019 metais galiojusią tvarką (Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015-12-14 įsakymu Nr. D1-912 „Dėl Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 13 punktą ir Ištirtų požeminio vandens (išskyrus pramoninį) išteklių aprobavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Tarnybos direktoriaus 2012-05-29 įsakymu Nr. 1-90 „Dėl Ištirtų požeminio vandens (išskyrus pramoninį) išteklių aprobavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 23 punktą) sprendimas patvirtinti pareiškėjos požeminio vandens vandenvietės Vanaginės k., Riešės sen., Vilniaus r. sav., požeminio vandens išteklių įvertinimo ir apsaugos zonos projekto hidrogeologinę ataskaitą (toliau – Ataskaita) priimtas dedant ant Ataskaitos titulinio lapo tvirtinimo žymą. Atskiri Tarnybos įsakymai dėl ataskaitų ar požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų projektų tvirtinimo nebuvo priimami. Patvirtinus Ataskaitą požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos projekto duomenys buvo įrašomi Valstybinėje požeminio vandens informacinėje sistemoje (Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015-12-14 įsakymu Nr. D1-912 „Dėl Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 14 punktas). Pažymėjo, kad Tarnybos direktoriaus Įsakymu panaikinta tik ta Ataskaitos dalis, kuri susijusi su požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos projekto tvirtinimu.

Skundas tenkintinas dalyje

Vilniaus apskrities viršininkas 2001-05-14 įsakymu Nr. 1531-41 „Dėl (duomenys neskelbtini) privačios žemės sklypo padalijimo projekto patvirtinimo Vilniaus rajone“ patvirtino žemės ūkio paskirties privačios žemės sklypo (duomenys neskelbtini) padalijimo projektą, pagal kurį sklypas dalijamas į 3 sklypus, ir jiems nustatė specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas: taikyti Vyriausybės 1992-05-12 nutarimo Nr. 343 (1995-12-29 nutarimo Nr. 1640 redakcija) punktų XLIX – vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų ir inžinerinių apsaugos zonos, reikalavimus. Nurodyta (duomenys neskelbtini) kreiptis į Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro valstybės įmonę dėl registro duomenų patikslinimo.

Tarnybos Žemės gelmių registro Grėžinių dalies išrašuose, kurių parengimo data 2025-07-15, nurodyti duomenys apie grėžinius: 1) grėžinio Nr. (duomenys neskelbtini) įrengimo data 1970-11-17, įregistravimo data 1997-07-17, paskirtis – eksploatacinis (gavybos), požeminio vandens, paskirties nustatymo data 1970-11-17, būklė – veikiantis, būklės nustatymo data 1970-11-17, grėžinio savininkas Bendrovė nuo 1992-04-24; 2) grėžinio Nr. (duomenys neskelbtini) įrengimo data 1976-06-09, įregistravimo data 1997-07-17, paskirtis – eksploatacinis (gavybos), požeminio vandens, paskirties nustatymo data 1976-06-09, būklė – veikiantis, būklės nustatymo data 1976-06-09, grėžinio savininkas Bendrovė nuo 1992-04-24; 3) grėžinio Nr. (duomenys neskelbtini) įrengimo data 1985-01-01, įregistravimo data 1997-07-17, paskirtis – eksploatacinis (gavybos), požeminio vandens, paskirties nustatymo data 1985-01-01, būklė – veikiantis, būklės nustatymo data 2024-10-07. Grėžinių pasuose, be kita ko, nurodyta VAZ 1-oji juosta. Tarnybos Žemės gelmių registro Žemės gelmių išteklių dalies išrašė Nr. (duomenys neskelbtini), kurio parengimo data 2025-07-21, be kita ko, nurodyta Bendrovė, išteklių rūšis – gėlas vanduo, įregistravimo data 2019-05-10, išteklių aprobavimo dokumentas – Tarnybos direktoriaus 2019-05-09 įsakymas Nr. 1-141, būklė – naudojamas, būklės nustatymo data 2019-05-10.

NT registro duomenų bazės 2023-06-20 išrašė, registro Nr. (duomenys neskelbtini), nurodyti statiniai – 3 vandentiekio tinklai – šalto vandens tiekimo vamzdynas (unikalūs Nr. (duomenys

neskelbtini)), statybos pabaigos metai 1974, 1974, 1976, nuosavybės teisė – savininkas Bendrovė, įregistravimo pagrindas 1992-04-24 perdavimo–priėmimo aktas, 1992-06-11 nuosavybės teisės liudijimas, įrašas galioja nuo 2012-02-24.

Tarnyba 2019-05-09 tvirtinimo žyma patvirtino Ataskaitą. Ataskaitos turinį sudaro šios dalys: Aiškinamasis tekstas, Rajono hidrogeologinės sąlygos, Vandenvietės charakteristika, Požeminio vandens išteklių įvertinimas, Vandenvietės apsaugos zona. Ataskaitos dalyje Vandenvietės apsaugos zona nurodyta, kad vandenvietės apsaugos zonoje turi būti dvi juostos: 1) griežto režimo apsaugos (1-oji juosta (10 m atstumu nuo gręžinių), 2) taršos apribojimo juostas (50 m atstumu nuo gręžinių). Bendras vandenvietės apsaugos zonos plotas yra (*duomenys neskelbtini*) ha, pateiktas teritorijos žemėlapis. Reikalavimai vandenviečių apsaugos zonoje vykdomai ūkinei veiklai ir šių teritorijų priežiūrai nustatyti Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 (pakeitimas 2017-04-26 Nr. 321). Išvadų 7 punkte nurodyta, kad vandenvietei nustatytos dvi apsaugos zonos juostos.

Tarnybos direktorius 2019-05-09 įsakymu Nr. 1-141 „Dėl ŽŪB „Vanaginė“ vandenvietės požeminio vandens išteklių aprobavimo ir įrašymo žemės gelmių registro žemės gelmių išteklių dalyje“ vadovaudamasis Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo 8 straipsnio 4 dalimi, Tarnybos nuostatų 9.2.3 papunkčiu ir Ištirtų požeminio vandens (išskyrus pramoninį) išteklių aprobavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Tarnybos direktoriaus 2012-05-29 įsakymu Nr. 1-90, 24 punktu ir atsižvelgdamas į Hidrogeologijos skyriaus 2019-05-09 išvadą, teikiamą išnagrinėjus Bendrovės vandenvietės išteklių įvertinimo ir apsaugos zonos projekto hidrogeologinės ataskaitos duomenis, aprobavo Bendrovės vandenvietės vandens išteklius ir pavedė Hidrogeologijos skyriui įrašyti Žemės gelmių registro Žemės gelmių išteklių dalyje aprobuotus vandens išteklius.

Tarnyba 2023-05-03 gavo (*duomenys neskelbtini*) 2023-04-26 prašymą išnagrinėti vandens gręžinių (Nr. (*duomenys neskelbtini*)), esančių trijuose sklypuose (Nr. (*duomenys neskelbtini*)), apsaugos zonos projekto teisėtumą. Nurodoma, kad visi 3 ataskaitoje minėti gręžiniai yra sklypuose, kurie nepriklauso Bendrovei. Gręžinys Nr. (*duomenys neskelbtini*) yra pareiškėjai ir kitiems asmenims priklausančiuose dviejuose sklypuose. Pagal Aprašo 9.1.3 papunktį reikalingas sklypo valdytojo rašytinis sutikimas.

Skundžiamame Įsakyme nurodyta, kad Tarnyba 2023-05-03 gavo (*duomenys neskelbtini*) prašymą dėl Bendrovės požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos projekto tvirtinimo teisėtumo. Patikrinus 2019-05-09 patvirtintą Bendrovės Ataskaitą nustatyta, kad pateiktas apsaugos zonos projektas neatitinka VAZ aprašo (redakcija nuo 2018-05-31 iki 2021-12-28) 9.1.3 papunkčio reikalavimo – jei požeminio vandens vandenvietė įrengiama kitam asmeniui priklausančiame sklype, pateikiamas šio sklypo valdytojo rašytinis sutikimas. Bendrovės vandenvietė įrengta kitiems asmenims priklausančiuose 3 sklypuose ir Ataskaitoje nepateikti šių sklypų valdytojų sutikimai dėl Bendrovės vandenvietės įrengimo. Vadovaujantis VAĮ 16 straipsnio 1 dalies 1 punktu pripažintas netekusiu galios Tarnybos direktoriaus 2019-05-09 sprendimas patvirtinti Bendrovės požeminio vandens vandenvietės (identifikavimo numeris Žemės gelmių registre – 5207) apsaugos zonos projektą.

Nagrinėjamu atveju pareiškėja nesutinka su Tarnybos Įsakymu, kuriuo Tarnyba pripažino negaliojančia dalį 2019-05-09 sprendimo, kuriuo buvo patvirtinta Ataskaitos dalis dėl Bendrovės vandenvietės apsaugos zonos projekto (Tarnybos sprendimas priimtas 2019-05-09 tvirtinimo žyma pažymėjus Ataskaitą).

Tarnyba, priimdama skundžiamą Įsakymą, vadovavosi VAZ aprašo (redakcija nuo 2018-05-31 iki 2021-12-28) 9 punktu, kuriame nurodyta, kad VAZ projektas rengiamas požeminio vandens vandenvietėms. VAZ projekte pateikiama, be kita ko, 9.1.3 papunktyje nurodyti dokumentai – jei vandenvietė įrengiama kitam asmeniui priklausančiame žemės sklype, šio sklypo valdytojo rašytinis sutikimas.

Ginčo santykiams yra aktualūs toliau nurodyti teisės aktai ir jų nuostatos.

VAĮ 2 straipsnio 2 dalyje pateiktas administracinės procedūros apibrėžimas – pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant skundą apie viešojo

administravimo subjekto veiksmais, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą. To paties straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad administracinės procedūros sprendimas yra administracinis sprendimas, kurio priėmimu baigiama administracinė procedūra. Atitinkamai to paties straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad administracinis sprendimas – teisės aktų reglamentuotu būdu ir (ar) forma išreikšta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei. To paties straipsnio 12 dalyje apibrėžta, kad skundu laikomas asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame tas asmuo nurodo, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašo juos apginti. VAI III skyrius reglamentuoja administracinės procedūros ypatumus, pagal kuriuos, be kita ko, nustatyta, kad asmuo, dėl kurio galimai pažeistų teisių ar teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, turi teisę gauti administracinės procedūros sprendimą (VAI 22 straipsnio 7 dalis) ir jį apskųsti (VAI 22 straipsnio 8 dalis).

Pagal VAI 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktus, administraciniame sprendime turi būti nurodytas administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės (5 punktas) bei administracinio sprendimo motyvai (6 p.). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT), aiškindamas VAI 8 straipsnio nuostatas, kurios iš esmės yra labai panašios į 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktuose įtvirtintas nuostatas, yra pažymėjęs, kad individualiame administraciniame akte motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Akte turėtų būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi, priimdamas administracinį aktą (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018-04-13 nutartį administracinėje byloje Nr. A-1470-756/2018, 2019-03-28 nutartį administracinėje byloje Nr. eA-432-502/2019, 2021-09-15 sprendimą administracinėje byloje Nr. A-2099-602/2021). Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų reikalavimų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (žr., pvz., LVAT 2021-10-06 nutartį administracinėje byloje Nr. A-2422-602/2021). Individualiam administraciniam aktui taip pat yra keliamas motyvuotumo reikalavimas. Administracinio sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, dėl kurio jis priimamas. Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar tai darant tik iš dalies, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei pagrįstumo (žr., pvz., LVAT 2021-06-16 nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1555-575/2021, 2025-02-26 sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-351-502/2025).

VAI 14 straipsnyje, be kita ko, nustatyta, kad asmuo turi teisę apskųsti viešojo administravimo subjekto priimtą administracinį sprendimą ar kitokį viešojo administravimo subjekto atsakymą į asmens prašymą ar skundą arba veiksma (neveikimą) tam pačiam viešojo administravimo subjektui arba aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui, arba kitų įstatymų, reglamentuojančių ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių, nagrinėjimą, nustatyta tvarka išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai, arba administraciniam teismui.

Pagal VAI 11 straipsnio 1 dalį asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių 35 punkte nustatyta, kad prašymus ar skundus institucijos nagrinėja ir į juos atsako pagal teisės aktais joms nustatytą kompetenciją. Šių taisyklių 34 punkte nurodyta, kad jeigu prašymui ar skundui išnagrinėti būtina informacija ir dokumentai, kuriuos privalo pateikti besikreipiantis asmuo, o institucija tokios informacijos ir dokumentų pati neturi ir gauti negali, per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo institucijoje dienos ji kreipiasi į asmenį raštu, prašydama pateikti šią informaciją ir dokumentus, ir praneša, kad prašymo ar skundo nagrinėjimas stabdomas, kol bus pateikta prašymui ar skundui išnagrinėti būtina informacija ir

dokumentai, ir gali būti nutrauktas, jeigu asmuo trūkstančių dokumentų nepateiks. Pagal šių taisyklių 45 punktą į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį.

VAĮ 25 straipsnio 1 dalis nustato, kad jeigu administracinės procedūros sprendimas gali pakeisti administracinėje procedūroje nedalyvaujančių asmenų teisinį statusą, administracinė procedūra sustabdoma ir šiems asmenims raštu per 3 darbo dienas nuo administracinės procedūros sustabdymo dienos pranešama apie teisę dalyvauti šioje procedūroje. Kai šie asmenys pareiškia norą dalyvauti administracinėje procedūroje ar raštu atsisako joje dalyvauti arba jeigu per 10 darbo dienų nuo pranešimo apie teisę dalyvauti administracinėje procedūroje išsiuntimo dienos negaunamas jų atsakymas dėl dalyvavimo administracinėje procedūroje, administracinė procedūra atnaujinama.

STĮ (1993-11-09 įstatymas Nr. I-301) (redakcija nuo 2019-05-01 iki 2019-12-19) 201 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos nustatomos, kad požeminio vandens vandenvietės nebūtų užterštos pavojingomis medžiagomis. Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarką nustato aplinkos ministras. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad atsižvelgdama į šio straipsnio 1 dalyje nustatytą apsaugos tikslą, tvirtindama Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų aprašą požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonoje, Vyriausybė nustato ūkinės veiklos, galinčios užteršti iš vandenviečių paimamą vandenį, apribojimus.

VAZ aprašo (redakcija nuo 2018-05-31 iki 2021-12-28) 1 punkte nurodyta, kad Aprašu nustatomi reikalavimai, kuriais vadovaujantis nustatomos požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos ir jų sudėtinės dalys, 2.7 papunktyje apibrėžta, kad požeminio vandens vandenvietės apsaugos zona (toliau – VAZ) – požeminio vandens vandenvietės apsaugai skirta teritorija, kuriai nustatytos ūkinę veiklą ribojančios sąlygos, 8 punkte nurodyta, kad VAZ projektas rengiamas, kad atsižvelgiant į jame pateiktus duomenis, teisės aktų nustatyta tvarka būtų nustatytos VAZ. Aprašo 9 punkte nurodyta, kad VAZ projektas rengiamas požeminio vandens vandenvietėms, išskyrus vandenvietes, nurodytas Aprašo 5.1 ir 5.3 papunkčiuose. VAZ projekte pateikiama, be kita ko, ši informacija: 9.1. duomenys apie vandenvietę: 9.1.1. vandenvietės pavadinimas, adresas; 9.1.2. vandenvietės savininkas, savininko rekvizitai; 9.1.3. jei vandenvietė įrengiama kitam asmeniui priklausančiame žemės sklype, šio sklypo valdytojo rašytinis sutikimas; 9.1.4. vandenvietės kodas (identifikavimo numeris) ir gręžinio (-nių) numeris (-iai) Žemės gelmių registre. Aprašo 12 punkte nurodyta, kad pagal 9–10 punktų reikalavimus parengtas VAZ projektas raštu ar elektroniniu paštu teikiamas Tarnybai tvirtinimui. Pagal Aprašo 13 punktą Tarnyba per 30 kalendorinių dienų atlieka VAZ projekte naudotas VAZ apskaičiavimo metodikos ir VAZ 2-osios ir 3-iosios juostų apskaičiavimo rezultatų vertinimą ir priima sprendimą dėl jo tvirtinimo, pagal 14 punktą Tarnybos patvirtinto VAZ projekto duomenys įrašomi Valstybinėje požeminio vandens informacinėje sistemoje. Aprašo 15 punkte, be kita ko, nurodyta, kad VAZ taikytinos specialiosios žemės naudojimo sąlygos į NT kadastrą ir NT registrą įrašomos Lietuvos Respublikos žemės įstatymo, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-04-15 nutarimu Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

Ištirtų požeminio vandens (išskyrus pramoninį) išteklių aprobavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Tarnybos direktoriaus 2012-05-29 įsakymu Nr. 1-90 (redakcija nuo 2018-06-14 iki 2019-08-16), 1 punkte nurodyta, kad šio aprašo tikslas nustatyti reikalavimus tyrimo duomenims apie požeminio geriamojo gėlo, gamybinio ir mineralinio vandens telkinių, vandenviečių (toliau – telkinys, vandenvietė) teikiamų aprobuoti išteklių kiekį, jų kokybę bei išteklių naudojimo galimą poveikį aplinkai. 2 punkte nurodyta, kad aprašo reikalavimai taikomi visoms veikiančioms ir naujai projektuojamoms vandenvietėms: <...>. 19 punkte nurodyta, kad Požeminio vandens ištirtų išteklių įvertinimo ataskaitoje (toliau – Ataskaita) turi būti pateikiama tokia aprašomoji ir grafinė informacija: 19.3. vandenvietės apsaugos zonos (toliau – VAZ) apskaičiavimas, žemėlapis, kuriame nurodytos VAZ juostų ribos, kaptažo sritys ir jų matmenys gruntiniame vandeningajame sluoksnyje (žemėlapyje nurodomos apskaičiuotosios, modeliavimo būdu nustatytos ir rekomenduojamos, pritaikytos vietovės elementams VAZ juostų ribos). 22 punkte nurodyta, kad pagal aprašo 19 ir 20 punktų reikalavimus parengta Ataskaita pateikiama Tarnybai ekspertiniam išteklių ir VAZ nustatymo vertinimui bei išteklių aprobavimui. 23 punkte nurodyta, kad Tarnyba ne vėliau kaip per 30 dienų

atlieka Ataskaitos ekspertinį vertinimą ir patvirtina Ataskaitą arba pateikia Ataskaitos rengėjui motyvuotą raštą, nurodydama Ataskaitos trūkumus. Tarnybos ekspertinės išvados yra privalomos Ataskaitos rengėjui.

Žemės gelmių registro nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 2002-04-26 nutarimu Nr. 584 (redakcija nuo 2016-10-04 iki 2020-08-21), 2 punkte nurodyta, kad registro paskirtis – registruoti žemės gelmių išteklių telkinius, žemės gelmių ertmes, gręžinius <...>. 3 punkte nurodyta, kad registras yra valstybinės geologinės informacijos sistemos sudedamoji dalis, jį sudaro šios 3 dalys, kuriose kaupiami duomenys apie žemės gelmes: 3.1. žemės gelmių išteklių dalis; 3.2. gręžinių dalis; 3.3. žemės gelmių tyrimų dalis. 4 punkte nurodyta, kad registro žemės gelmių išteklių dalies objektai – Lietuvos Respublikos teritorijos sausumoje ir vidaus vandenyse, kontinentiniame šelfe ir ekonominėje zonoje Baltijos jūroje esantys (-čios): 4.2. požeminio vandens telkiniai, vandenvietės. 5 punkte nurodyta, kad registro gręžinių dalies objektai – visi fiziškai egzistuojantys gręžiniai, įrengti Lietuvos Respublikos teritorijos sausumoje ir vidaus vandenyse, kontinentiniame šelfe ir ekonominėje zonoje Baltijos jūroje. 20 punkte nurodyta, kad registro žemės gelmių išteklių dalyje įrašomi ir tvarkomi šie duomenys: 20.1. duomenys apie naudingųjų iškasenų telkinį, žemės gelmių šiluminės energijos telkinį, požeminio vandens telkinį, vandenvietę ar žemės gelmių ertmę; 20.3.2. požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos juostų ribos ir jų aprašomieji duomenys: apsaugos zonos juostos tipas. (Žemės gelmių registro nuostatai pakeisti Vyriausybės 2020-08-12 nutarimu Nr. 901).

Iš Tarnybos Žemės gelmių registro Žemės gelmių išteklių dalies išrašo „Duomenys apie požeminio vandens telkinį, vandenvietę ar žemės gelmių šiluminės energijos telkinį“ Nr. 5207 matyti objekto įregistravimo data 2019-05-10, išteklių rūšis – gėlas vanduo, išteklių aprobavimo dokumentas – Tarnybos direktoriaus 2019-05-09 įsakymas Nr. 1-141, būklė – naudojamas, būklės nustatymo data 2019-05-10. Taigi, nagrinėjamu atveju matyti, kad Tarnyba 2019-05-10 įregistravo Bendrovės vandenvietę Žemės gelmių registro Žemės gelmių išteklių dalyje remiantis Tarnybos direktoriaus 2019-05-09 įsakymu Nr. 1-141. Pažymėtina, kad pareiškėja pateikė Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023-03-22 nutartį, kurioje nurodyta, kad asmenys kreipėsi į teismą prašydami panaikinti Tarnybos direktoriaus 2019-05-09 įsakymą Nr. 1-141. Teismas pareiškėjų apeliacinio skundo netenkino.

Apibendrinant aukščiau išdėstyta, įvertinus nustatytas bylos aplinkybes bei nurodytą teisinį reglamentavimą, sutiktina su pareiškėja, kad skundžiamas Įsakymas buvo priimtas nesuteikiant pareiškėjai galimybės dalyvauti (*duomenys neskelbtini*) skundo nagrinėjimo procedūroje, t. y. buvo pažeista pareiškėjos teisė būti išklaustyta, nebuvo sudaryta pareiškėjai galimybės pateikti savo paaiškinimus bei nebuvo atsižvelgta į tai, kad tarp pateikto skundą asmens ir pareiškėjos jau vyksta teisiniai ginčai dėl Bendrovei priklausančių vandentiekio tinklų.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pažymima, kad iš supranacionalinių teismų praktikos, su kuria darnos siekia nacionalinė administracinė doktrina, matyti, kad asmens išklausymas *a posteriori*, nagrinėjant dėl nepalankaus sprendimo pateiktą skundą, tam tikromis aplinkybėmis gali užtikrinti teisės būti išklaustyta paisymą (*mutatis mutandis* žr. nuostatas dėl teisės į gynybą principo, įtvirtinto Chartijoje, taikymo, suformuotas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2013-09-26 sprendimo byloje *Texdata Software, C-418/11, EU:C:2013:588*, 85 punkte; EŽTT 2016-01-12 sprendimo byloje *Buterlevičiūtė prieš Lietuvą, pareiškimo Nr. 42139/08*, 52–54 punktuose). Siekiant užtikrinti veiksmingą atitinkamo asmens apsaugą, teisė būti išklaustyta skirta, kad asmuo galėtų pateikti su savo individualia situacija susijusius įrodymus, kurie būtų palankūs tam, kad sprendimas būtų arba nebūtų priimtas arba kad būtų nulemtas jo turinys (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2025-05-28 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1854-789/2025).

Atsakovė nėra pateikusi duomenų, kad nagrinėjant (*duomenys neskelbtini*) skundą buvo kreiptasi į pareiškėją, vadovaujantis VAĮ 25 straipsnio 1 dalimi, pareiškėjos atstovas Komisijos posėdyje taip pat akcentavo, kad pareiškėjai nebuvo suteikta teisė būti išklaustyta administracinės procedūros metu. Taigi, skundžiamas Įsakymas yra naikintinas kaip priimtas pažeidus pareiškėjos teisę būti išklaustyta, pažeidžiant administracinę procedūrą nagrinėjant (*duomenys neskelbtini*)

skundą (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 91 straipsnio 1 dalies 3 punktas).

Dėl pareiškėjos skundo reikalavimo įpareigoti Tarnybą nagrinėti (*duomenys neskelbtini*) 2023-04-26 skundą iš naujo Komisija pažymi, kad šį skundą Tarnybai pateikė ne Bendrovė, todėl Komisija neturi pagrindo įpareigoti Tarnybą nagrinėti kito asmens skundo. Tačiau, panaikinus skundžiamą Įsakymą, yra gražinama iki jo priėmimo buvusi padėtis, o Tarnyba be atskiro Komisijos įpareigojimo dėl (*duomenys neskelbtini*) skundo vadovaujantis VAI nuostatomis turi priimti teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktais, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjos Vilniaus rajono žemės ūkio bendrovės „Vanaginė“ 2023-06-22 skundą tenkinti iš dalies.

Panaikinti Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2023-05-17 įsakymą Nr. 1-221 „Dėl sprendimo patvirtinti ŽŪB „Vanaginė“ požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos projektą pripažinimo netekusiu galios“.

Kitoje dalyje skundą atmesti.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys turi teisę apskųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkė

Eglė Bilevičiūtė

Komisijos nariai

Danutė Kulikauskienė

Žydrūnas Plytnikas